

Tő melletti történetek: Zsuzsi

Emlékeimben megszépült. Takaros volt, formás, arányos és nagyon pontos, igen ám de ménkű lassú. Bár néha büdös is, különösen télen. De ha fáztam, odabújtam, melegített, és megbocsátottam ezt a kis hibát, gyakran szellőztettem. Ha meg már nem bírtam a szagokat, szóltam a kalauznak, hogy inkább már ne tegyen több szenet a kis kályhába, mert füstön kívül csak kényázt lehet lélegezni. Na de hát a szén minőségéről Zsuzsi igazán nem tehet.

Mert hát Zsuzsi a kisvasút volt Debrecen–Nyírbéltek viszonylatban. Kerek 50 km volt a távolság, amit télen-nyáron pontosan 2 óra alatt győzött le. Se több, se kevesebb. Na persze azért ne lódítsak, mert télen a hófúvásban el sem indult. Napokig.

De tavasztól őszig mindenért kárpótolta. Nagyon szép hajdúsági–nyírségi tájon kattogott végig, tavaszi üde zöld vetések, szétpattogó nyulak, laposan repülő, felriadt fácánok, bambán bámuló őzek, friss szántások, szabályos gallyrakásokkal teleagatott tarvágások között. És a nyitott ablakon bejövő levegő még csípős volt, de harsogóan friss. Az utazók kedve is megjött, békésen és szerényen visszafogott derűvel szálltak le-fel.

A Zsuzsi reggel 6.40-kor indult Debrecenből, egy óra múlva, az Acsádi útnál már szinte kiürült. Biztos utasként csak a „Főorvos” úr és én üldögéltünk a végállomásig. A „Főorvos” úr fogtechnikus volt, Debrecenből járt ki Nyírbéltekre fogászkodni. Én szólítottam „Főorvos” úrnak, mert ő meg engem – a megbízott erdészvezetőt – következtessen főmérnök úrnak.

A béltekiek egyszerűen csak Fernandelnek hívták, mert a lófogai miatt kísértetiesen hasonlított a francia komikushoz.

A késő délutáni visszautazásunk volt inkább mozgalmasabb. A „Főorvos” úrnak ugyanis volt egy koffér nagyságú műanyag orvosi táskája. Szenvedélyesen telerakta féldecis originál üvegekkel, konyak, cseresznyepálinka, Hubertus, rum stb. Bármelyik falusi kocsmáros megszédült volna ettől a választéktól. Beindult a kíváncsihangverseny. Most inkább ezt kívánom, most pedig amazt. Ahogy fogytak az állomások, úgy emelkedett az okkult tudományok iránti fogékonyságunk. Csereerdőnél már a hindu fakírok higiéniához való, olthatatlan vonzódásának titkait boncolgattuk.

Debrecenbe érve kötelességemnek éreztem, hogy a sok tömény után – mondván: meg ne gyulladjon bennünk – meghívjam eddigi házigazdámot egy pár korsó sörre. Erre legalkalmasabb volt a legközelebbi kocsmá, amit egyszerűen „Don-kanyar”-nak becéztek, szerényen jelezve azt az elképesztő számú áldozatot, akik itt estek el. Többnyire pofára.

Belépésünkre néhány törzstag ugyancsak felélénkült. Emlékeztek, hogy kissé nehezen kiszámítható hangulatunkban könnyen rendeltünk számukra is egy-egy kisfröccsöt. Na inkább csak „csövidinkából”. A kövidinkát becézték így jobb körökben, finoman utalva az esetleges származásra. Az viszont biztos, hogy szőlőt keveset láthatott, hasonlóan a mai „kannás” borokhoz. És éppúgy ihatatlan volt. De emberbarát. Nagyon sok idült alkoholista emiatt mondott le a szeszről. Ordítva.

Szóval jól éreztük magunkat, mindaddig, míg haza nem kellett menni. Erről nincsenek jó emlékeim.

Mindennel együtt a „zsuzsizás” kedves színfoltjaként raktározom emlékeimben ezt a pár hónapot. Talán élénkíti a múlt fakuló színeit az az optimista várakozás is, amivel akkor az ismeretlen jövő elé néztem.

Hároméves központi fahasználati előadói munkakörömből igazgatóm a Nyírbélteki Erdészeti vezetésével bízott meg 1970. augusztusától. Míg az erdészeti vezetői lakás felújítása folyt, én heti három alkalommal utaztam Nyírbéltekre Debrecenből. De a karácsonyt a családdal már az „erdőtanyai” lakásban ünnepeltük. Szép volt.

Akkor havas karácsony volt és meglehetősen hideg. 60 cm széles, egészséges vályogfalai voltak az erdészeti vezetői háznak, benne 3 egymásba nyíló, nagy ablakos, fényes parkettás, hatalmas szobával. Az új cserépkályhákban száraz vörös tölgygel tüzeltem. Szikrázó téli délelőtti nap zuhant be az egyik nagy ablakon, egyenletes simogató meleg volt mindenütt. Pár méterre a háztól már kezdődött a behavazott rét, elől két véletlenül kinn hagyott szénaboglyával. Rajtuk fácánok tollászkodtak, akiket éppúgy meglepett a váratlanul jött havas tél, csikorgó hideggel.

Bizony nagy volt az átállás a debreceni szoba-konyhás ideiglenes legénylakáshoz képest. Élveztük.

Ekkor éreztem egy kis enyhülést háborgó lelkemben, amit az váltott ki, hogy az igazgatóm a debreceni Nagyerdő szélén épülő háromszobás lakásokból az egyiket – elkötelező ígérete ellenére – mégsem nekem, a három éve gyakorló, családos erdőmérnöknek utalta ki, hanem a sofőrjének, aki – amúgy sajnálatra méltón – éjjel-nappal vadászni hurcolta. Később már jobban vigyáztam az ígéretekre.

Ezután nagy fájdalomra vagy talán némi örömmre már nem utaztam a kisvasúton. Mint megtudtam, a „Főorvos” úr sem. Gyorsan abbahagyta, még a havi bérletet sem utazta le.

Köszönhető volt ez annak, hogy a fiatal nőket – hangsúlyozva a gondosabb munkát – csak szorosan a lábuk közé belépve tudta kezelni. Ez sokszor bonyolult helyzeteket teremtett, míg nem egy fiatal férj – aki utálta a bonyolultságokat – kimondottan egyszerűen megverte „Fernandel főorvos”.

Szegény tanácselnök elvtárs hiába utasította, majd már könyörgőre fogta, a „Főorvos” úr soha többé nem lépett Nyírbéltekre. Nem tudhatták, hogy nem a büszkeség miatt, hanem mert a nyersségéről ismert fiatal férj még nagyobb verést ígért, ha meglátja.

A tanácsstagok még csak-csak könnyen belenyugodtak a fogászati veszteségbe. Különösen azok, akiknek néhány mm-rel pontatlanok voltak a beépített hidak, ezért gyakran emlegették Fernandel urat, ha nem is mindig elismerőleg. De a tanácselnök majd megrökönyödött. Egyrészt jöttek a reklámálók, akik még nem kapták meg a befizetett protézisüket, másrészt szinte naponta hozta a postás a borítékokat a protézisekkel, amiben nem volt a páciens neve feltüntetve, csak számok.

A rossznyelvek szerint – hosszú hazavona után – úgy oldották meg a problémát, hogy a változatosnál változatosabb fogsorokat kipakolták az irattár szabdárára, és ott nyugodtan próbálgatták az ügyfelek. Még tükröt is akasztottak a falra. Akinek szerencséje volt, boldogan vitte haza szájában a szerzeményt.

De sajnos így is sok ott maradt. Hosszú ideig csak igen-igen vonakodva mentek be a gyengébb idegzetű előadók az irattárba.

Szép nyugodt idők voltak ezek. Többnyire.

Szőőr Levente